

Návrhy na jmenování profesorů UP schváleny

Na svém zasedání 9. 2. 1998 schválila Vědecká rada Univerzity Palackého návrhy na jmenování profesory **doc. PhDr. J. Černého, CSc.**, docenta Katedry romanistiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého, pro obor obecná jazykoveda, **doc. Mgr. J. Mikeše, DrSc.**, docenta Katedry algebry a geometrie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého, pro obor geometrie a topologie a **doc. RNDr. I. Ohlídala, DrSc.**, docenta Katedry fyziky pevné fáze Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, pro obor kvantová elektronika a optika.

Dále Vědecká rada UP schválila návrh na zřízení nového studijního oboru, bakalářského studia *ošetřovatelství* a magisterského studia *management zdravotnictví* na Lékařské fakultě UP.

Členové Vědecké rady UP také projednali požadavky na habilitační a profesorská řízení a vyslechli shrnující informace rektora UP o současném stavu a problémech Právnické fakulty UP.

-mav-

Sportovní hala opět v provozu

Po osmiměsíčním přerušení provozu, které způsobily loňské záplavy, začne od 16. 2. 1998 opět fungovat Sportovní hala UP. Expertízy ukázaly, že škody jsou mnohem vyšší a nákladnější, než se původně předpokládalo. Náklady na opravu haly se tedy zvýšily zhruba o polovinu. Zjistilo se, že byla mj. zničena elektroinstalace, rozvodná zařízení, plynová kotelná, zesilovače a rozvaděče pro výsledkovou tabuli... Mnohé z toho, co se mělo renovovat, bylo nutno úplně vyměnit (okna v přízemí, dřevěné obložení šaten). Palubová podlaha se po opadnutí vody vzdula a rozklížila, a proto musela být položena nová. Práci provedla firma Tenis Zlín.

Nová podlaha je daleko kvalitnější než původní. Je odpružená systémem podkladních roštů Reuter a má certifikaci pro veškeré sálové sporty v mistrovských třídách.

Při instalaci rozvodných skříní u světlotmetů pod střechou haly bylo také vyměněno veškeré hlavní osvětlení, které

ny, při polovičním odběru elektřiny, dává o polovinu více světla (1 500 luxů).

Po uplynutí několika dní, kdy bude v hale probíhat výuka studentů Fakulty tělesné kultury UP, zde začne (22. 2.) i život „mistrovský“.

-tj-, -map-
Foto T. Jemelka

Dne 10. února navštívili Univerzitu Palackého představitelé Velvyslanectví Polské republiky v Praze, velvyslanec Mark Pernal, druhá tajemnice velvyslanectví a programová náměstkyně ředitele Polského institutu Iwona Frączeková a A. Janyšková, pověřená správou a řízením vědeckých a studentských záležitostí. Za všechny polonisty vyjádřila ve své úvodní řeči **doc. PhDr. M. Sobotková** (Katedra slavistiky FF UP) uspokojení nad zájmem představitelů Polské republiky o Univerzitu Palackého, její filozofickou fakultu a olomouckou polonistiku.

Na snímku T. Jemelky polský velvyslanec a rektor UP.

-map-

Z obsahu:

Volba předsedy AS UP se blíží . . .	2
Konkurz na PřF UP	3
Usnesení České konference rektorů	3
Setkání pastorálních teologů se sociology	4
Děkani o problémech fakult	4
Z vědeckých pracovišť	5
Jaký bude rozpočet UP na rok 1998	6
Dvě otázky pro doc. ing. J. Hálka, CSc.	6
Pedagogicko-psychologické poradenství na VŠ	7
Pracoviště UP informují	8-9
Diskuse, názory, ohlasy	10
Studentská rubrika	10-11
Projekt pohybových a sportovně-rekreačních aktivit	12

Otázka pro: ing. J. Jirku, kvestora UP

V rámci diskuse o předpokládaném zrušení Vojenské nemocnice v Olomouci se nyní často hovoří o možnosti využití objektu kláštera Hradisko pro potřeby Univerzity Palackého. Má vedení univerzity pro tuto variantu připraven nějaký konkrétní scénář, za předpokladu, že by to bylo pro ni výhodné?

Lhal bych, kdybych řekl, že jsme se tím nezabývali. Jisté úvahy o tom, zda by to stálo za to, co by to znamenalo a jak by to mohlo vypadat, vedeme přibližně od listopadu loňského roku. Vedení UP je toho názoru, že možnost využívat klášter Hradisko by určitým přínosem pro univerzitu bylo. Znamenalo by to totiž zásadní obrát v jejím rozvoji, především jeho zrychlení a zlevnění. Domnívám se, že pokud by – po realizaci všech potřebných rozhodnutí ze strany ministerstva zdravotnictví, obrany a následně obecních a městských úřadů – došlo k předání objektu kláštera Hradisko městu, byla by univerzita patrně nejvhodnějším subjektem pro jeho užívání, subjektem schopným žádoucí reorganizace. V současné době však existuje pouze základní, „nepropočítaná“ idea, konkrétními kroky se budeme zabývat až po příslušných rozhodnutích.

-mav-

Oponentní řízení

Závěrečné oponentní řízení třinácti grantových projektů Lékařské fakulty UP, řešených v roce 1997, se bude konat 18. února 1998 ve 13.30 hodin v posluchárně Neurologické kliniky FN, I. P. Pavlova 6, Olomouc.

-mh-

Jen několik řádků

Magické hranice

Denně nás média a jejich zpravodajství přesvědčují, že jsme ze všech stran obklopeni magickými hranicemi.

K magickým hranicím se podle nich blíží tu pád hodnoty koruny či neprivatizovaných bank, tu růst nezaměstnanosti v problémových regionech či úrokové míry. Výzkum veřejného mínění nás ujišťuje, že se k magickým hranicím blíží růst volebních preferencí jedněch a pokles druhých, sleduje, jak se k magickým hranicím blíží růst či pokles popularity osobností a institucí, o magickou hranici se zkrátka z té či oné strany otírá téměř vše, co disponuje proměnnými parametry v čase.

Náš pragmatický svět blížící se k magickým hranicím 20. století a 2. tisíciletí se zdá být uzavřen v magickém kruhu, za nímž se snad rozprostírá tajemný prostor známý z pohádek.

Jaký trest nás asi čeká za jeho přestoupení?

T. Hrbek

Zprávy, informace, oznámení

Volba předsedy Akademického senátu UP se blíží

K nejdůležitějším bodům příštího zasedání Akademického senátu UP, které se bude konat dne 18. 2. 1998 ve 13.00 hodin ve velké zasedací síni Rektorátu UP, bude patřit volba předsedy AS UP.

Jak Žurnálu UP sdělil místopředseda AS UP RNDr. J. Kvapil, CSc, na sekretariátě AS UP byly do 9. 2. 1998 shromážděny tyto návrhy AS fakult:

doc. MUDr. Květoslava Dostálová, CSc. (v současnosti předsedkyně pedagogické komise AS UP) – Lékařská fakulta UP (návrh AS LF UP),

prof. PhDr. Bohuslav Hodaň, CSc. (předseda AS FTK UP) – Fakulta tělesné kultury UP (návrh AS FTK UP)

a **PaedDr. Libuše Ludíková, CSc.** (předsedkyně AS PdF UP) – Pedagogická fakulta UP (návrh AS PdF UP).

Z podnětu AS Lékařské fakulty UP byli na kandidáty navrženi také RNDr. Ladislav Bank (Fakulta tělesné kultury UP) a Mgr. Michaela Buchtová, předsedkyně legislativní komise AS UP (Právnická fakulta UP), kteří však do doby uzavěrky tohoto čísla přijetí kandidatury oficiálně nepotvrdili.

Dalším navrženým kandidátem AS LF UP byl doc. PhDr. Jiří Štefanides (předseda AS Filozofické fakulty UP), který kandidaturu nepřijal.

Na programu zasedání AS UP budou dále projednány zprávy z RVŠ, otázky dělení rozpočtu, Statut CMTF, organizační převod Horního Údolí, pracovní verze Statutu UP, volba pozorovatele do Vědecké rady UP aj.

Podklady pro jednání byly předány 4. 2. 1998 předsedům AS fakult a předsedům komisí AS UP.

-mav-

Za profesorem MUDr. Svatoplukem Loykou, CSc.

Zatímco při všech jeho posledních životních jubileích jsme mohli upřímně říci s R. Rollandem „dobrý člověk ještě žije“ jednoho těsně předvánočního dne ta smrt, se kterou po dlouhá léta stával – sit venia verbo – za pracovním stolem, nás této možnosti navždy zbavila.

Prof. Loyka se narodil 10. 8. 1919 v Konici. Po absolutoriu gymnaziálních studií začal vysokoškolské studium na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity v Brně, které bylo záhy přerušeno uzavřením českých vysokých škol. Po válce pokračoval v Brně a po absolvování I. rigoróza přestoupil na Lékařskou fakultu UP v Olomouci, kde v r. 1949 promoval. Zde ještě za studia se stal asistentem na Ústavu patologické anatomie u prof. Pavlici a po promoci nastoupil jako odborný asistent v Ústavu soudního lékařství u prof. dr. A. Rozmariče, zakladatele olomoucké soudně lékařské školy. Stal se jeho následníkem ve funkci přednosty Ústavu soudního lékařství v Olomouci od r. 1962 až do r. 1984. Byl spoluzakladatelem odborné Společnosti soudního lékařství v rámci Čs. lékařské společnosti J. E. Purkyně, jejím dlouholetým jednatelem a později předsedou do r. 1986. Na Lékařské fakultě UP v Olomouci zastával funkci proděkana v letech 1963 až 1966. Byl vedoucím autorského kolektivu první české Učebnice soudního lékařství pro stomatology, skripta Praktikum ze soudního lékařství a několika dalších učebních textů. Od r. 1973 byl členem Mezinárodní akademie soudního a sociálního lékařství.

Proslul svou rozvahou, precizností a jako pedagog systematičností a výukovou účinností jak přednáškově činnosti, tak i praktik. V r. 1961 úspěšně obhájil kandidátskou disertační práci a v r. 1962 se habilitoval. Po faktickém profesorském řízení v r. 1969 a nepřijemných administrativně-politických peripetiích byl však jmenován profesorem až po revoluci v r. 1990. Prof. Loyka měl pochopení pro zdravotnický rozměr soudně lékařské služby v součinnosti s krajským oddělením ku prospěchu oboru. Vychoval řadu vynikajících soudních lékařů a byl učitelem současného přednosty ústavu. V těžkých letech tzv. „normalizace“ osvědčil svůj ryzí charakter, jednak ve vztahu k mladším spolupracovníkům, jednak poskytl svou záštitu pronásledovanému Ústavu farmakologie LF UP, kterému dělal řadu let až do r. 1984 vedoucího katedry a umožnil zde v mezích možností klidnou tvůrčí práci. Nebylo by poctivé, kdyby oba podepsaní vděčně nevzpomněli účinné pomoci, kterou jim prof. Loyka bez pohledu na osobní potíže poskytoval proti nepřízni, kterou je oblažoval totalitní režim.

Prof. Loyka byl člověk upřímný a čestný, ve své funkci neúplatný a dobrý „pater familias“. Se svou ženou Alenkou měl harmonické manželství a oběma svým synům byl v životě vzorem. Od mládí sportoval a měl ke sportu vztah stejně jako k rybářství. V kruhu svých přátel byl současně oblíbeným i obávaným mistrem karetní hry taroků.

Jméno všech Tvých spolupracovníků, milý Svaťo, chceme říci: „Měli jsme Tě rádi a „non omnis morieris“, zůstaneš v našich vzpomínkách s námi.

Prof. MUDr. JUDr. L. Neoral, DrSc.,
prof. MUDr. A. Kosatík, CSc.

Zprávy, informace, oznámení**Konkurz**

Děkan Přírodovědecké fakulty UP vypisuje konkurz na obsazení míst:

- profesora pro obor biochemie,
- docenta pro obor algebra a geometrie,
- docenta nebo profesora pro obor geometrie a topologie,
- asistenta se zaměřením na matematickou informatiku,
- odb. asistenta pro obor anorganická chemie s nástupem od 1. 9. 1998,
- asistenta nebo odb. asistenta pro obor fyzikální chemie se zaměřením na koloidní a luminiscenci molekul s nástupem od 1. 9. 1998.
- vedoucího katedry botaniky,
- vedoucího katedry geografie,
- vedoucího katedry geologie.

Požadavky: profesor nebo docent v oboru, splnění podmínek podle zák. č. 451/1991 Sb.

Kvalifikační předpoklady: u profesorů a docentů jmenování v přísl. oboru, u lektorů, asistentů a odb. asistentů vysokoškolské vzdělání v příslušném oboru, u odb. asistentů vědecká hodnost nebo ukončené dokt. studium nebo alespoň započaté PGDS, praxe a publikační činnost v oboru, morální a občanská bezúhonnost.

Příhlašku doloženou životopisem, osobním dotazníkem, doklady o vzdělání, přehledem odborné praxe a seznamem publikační činnosti zašlete do čtyř týdnů po zveřejnění v tisku na osobní oddělení PrF UP, tř. Svobody 26, 771 46 Olomouc.

*Doc. RNDr. Jan Lasovský, CSc.,
děkan PrF UP*

Informace o obecně platných právních předpisech

Právní oddělení UP sděluje akademické obci a zaměstnancům UP, že byl zpracován přehled obecně platných právních předpisů za 4. čtvrtletí 1997, které se vztahují k činnosti UP. Doposud byl tento přehled uveřejňován v úplném znění duplicitně jednak v Žurnálu UP, jednak na Gopheru UP. Z technických důvodů překročilo právní oddělení k tomu, že čtvrtletní přehledy obecně platných právních předpisů budou v úplném znění počínaje tímto přehledem uveřejňovány nadále pouze na Gopheru UP, jež je v současné době volně přístupný. V Žurnálu UP bude vždy uveřejněna pouze stručná informace o provedené aktualizaci zmíněného přehledu. Právní oddělení očekává, že akademická obec a zaměstnanci UP přijmou tuto změnu s pochopením.

V rámci právní prevence upozorňuje právní oddělení UP akademickou obec a zaměstnance na rubriku v Gopheru UP, v níž je uveřejňována informace oddělení pro organizaci a řízení UP, jež obsahuje přehledy interních normativních aktů UP (Statut UP, Organizační řád, Příkazy, Pokyny, Směrnice apod.).

Závěrem si dovoluje právní oddělení UP vyslovit přání, aby přehledy obecně platných i interních předpisů sloužily akademické obci a zaměstnancům k usnadnění a zkvalitnění jejich práce a zejména k prohloubení právního vědomí na naší vysoké škole.

*JUDr. L. Antonů,
ved. právního oddělení UP*

Stručně

Dne 28. 1. 1998 jednala Správní rada IC UP o otázkách financování Informačního centra UP, o jeho hospodářském výsledku za rok 1997 a o rozpočtu na rok 1998. Dále se zabývala koncepcí Informačního centra Lékařské fakulty UP a problematikou podílu fakult na akvizičních prostředcích.

Na FTK UP proběhl 11. 2. 1998 **čtvrtý z cyklu odborných seminářů** na téma *Autonomní nervový systém a možnosti sledování některých jeho funkcí u zdravých a nemocných*. Odbornými guaranty semináře byly katedry fyzioterapie a algoterapie, funkční antropologie a fyziologie a laboratoř lidské motoriky.

-map, mav-

Z akční tvorby

V Galerii před Děkanátem PdF UP v budově na Žižkově náměstí můžete do 7. 3. 1998 shlédnout výstavu fotografií z výuky akční tvorby na Katedře výtvarné výchovy Pedagogické fakulty UP.

Akční tvorba navazuje ve 3. a 4. ročníku studia výtvarné výchovy na tradiční disciplíny, jako jsou kresba, malba, prostorová tvorba a jiné. Její podstata spočívá ale v aktivním, tvořivém jednání, které hranice mezi jednotlivými obory přesahuje. Tematické oblasti – např. prostor, čas, pohyb, živly, tělo – nabízí studentům přímý prožitek kreativní činnosti, směřující k novému, hlubšímu stupni poznání.

Výuku vedl odb. as. Vladimír Havlík.

-vh-

Usnesení České konference rektorů

Na svém 35. zasedání konaném na Západočeské univerzitě v Plzni ve dnech 29. a 30. 1. 1998 přijala Česká konference rektorů (ČKR) následující usnesení:

1. ČKR vítá současnou restrukturalizaci MŠMT, která dává předpoklady lepšího prosazování problematiky vysokých škol. Rovněž oceňuje velmi dobrou komunikaci s představiteli MŠMT.

2. Česká konference rektorů podporuje úsilí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Poslanecké sněmovny přijmout vysokoškolský zákon ještě v tomto volebním období. Upozorňuje však, že z návrhu zákona je třeba odstranit některé formulace, které omezují samosprávu a autonomii vysokých škol.

3. ČKR konstatuje, že je třeba jednoznačně rozlišovat pojem terciární vzdělávání a vysokoškolské vzdělávání. ČKR podporuje diverzifikaci terciárního vzdělávání a vyjadřuje vůli se na ní podílet. ČKR však konstatuje, že úvahy o potřebách širší terciárního vzdělávání musí

vycházet i z analýzy potřeby absolventů jednotlivých úrovní a oborů a finančních prostředků, které lze na vzdělávání poskytnout. Dělení vysokých škol na univerzitní a neuniverzitní je zbytečné. Systém vysokých škol je otevřený za podmínek splnění atributů vysoké školy.

4. ČKR konstatuje, že stále přetrvává napjatá a nepříznivá situace ve financování vysokých škol, což se projevuje především v souvislosti s deregulací cen energií, inflací a závažným nedostatkem investičních prostředků. Za velmi znepokojivé považujeme nutnost zvýšení cen stravného a kolejného, což dále podstatně ovlivní náklady na studium na vysokých školách.

5. ČKR považuje vojenské a policejní vysoké školy za integrální součást vysokého školství ČR a pokládá za nevhodné řešit jejich postavení jiným zákonem.

V Plzni dne 30. ledna 1998

Red.

Zpracování tématu s názvem „Živé obrazy“.

Upozornění redakce

Tímto číslem Žurnálu UP byla zahájena jeho obvyklá týdenní periodicitu, ve které bude vycházet až do začátku příštího zkuškového období.

Red.

Události

Setkání pastorálních teologů se sociology

Pracovní seminář na téma *Využití sociologických analýz společnosti v pastorální teologii* se konal 29. – 31. 1. 1998 na Katedře spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu CMTF UP. Pastorální teologové z Čech, Moravy a Slovenska, sdružení v neformálním „Fóru pastorálních teologů“ se zde sešli k vzájemné diskusi se sociology z pražské Fakulty sociálních věd UK v Praze doc. Jiřím Kabelem a Mgr. Janem Spoustou.

Stýčným bodem obou disciplín je zájem o současnost (*hic et nunc*): Pastorální teologie usiluje o takové předání, rozvoj a prohloubení evangelní víry, které se dotýká člověka v jeho konkrétních podmínkách. Sociologická analýza se zabývá získáváním strategických informací, zkoumá povahu a validitu získaných dat, zabývá se jejich interpretací a aplikací. Sociologie může poskytnout pomoc ve dvou základních směrech: empirická data získaná sociologickým výzkumem se za prvé dotýkají oblastí, které jsou často již mimo oblast přístupnou vědeckou analýzou. Je pravda, že sociologie si všímá mimořádných situací a toho, jak je člověk schopen se s ní vypořádat. Je schopná popsat proměnu a vztah mezi tím, jak tato proměna dále působí na ty, kdo proměnu působí. Transcendentální hodnoty, s kterými může sociologická analýza počítat jako s faktorem blíže nespecifikovaným, je teologií přesně definován.

Konfrontace i dialog empirických a metaempirických metod se ukázaly jako velmi plodné. Na počátku nepřátelský a vyhrocený vztah mezi sociologickým a teologickým přístupem, jak jej známe z minulého století, se dnes ukazuje ne jako nepřekonatelný, především tam, kde se sociologie pokouší o kvalitativní přístupy. Za druhé tam, kde interpretace

dat vede k jisté syntéze, je sociologie schopná nabídnout nejschůdnější a neoptimálnější řešení a pochopení situace a skutečnosti, v níž pastorální teologie následně může kvalifikovaně vypracovat cíle, metody a prostředky pastorační činnosti církve, popřípadě jejího objektivního hodnocení.

Ukázalo se zcela zřetelně, že pastorační rozhodnutí nespočívá jednostranně na základech sociologických. Přesto se musí vyhnout dvěma základním rizikům: pro praktickou činnost církve nelze vzít za základ slovo Písma a milost Boží bez ohledu na konkrétní situaci člověka, stejně tak nelze vyvodit ze sociologického výzkumu nutnost praktického jednání církve. Sociologie může nabídnout jisté modely, které postihují „znamení doby“, zatímco angažování laici a zodpovědní pastýři jsou vedeni k rozlišování, které je jim vlastní, protože je zakotveno v křesťanských hodnotách.

Náboženská zkušenost a praxe je předmětem sociologického výzkumu. Informace, které výzkum produkuje, navozuje i způsob, jak se s těmito informacemi zachází a k jakému rozhodování vedou. Je iluzí se domnívat, že výzkum jako takový, je „nezaujatý“, že je možné se postavit do role vnějšího (rozumí se »objektivního«) pozorovatele. Sociologický výzkum, především kvantitativní, ústí do nutné standardizace a uniformity informací. Sociologický výzkum počítá s touto „hrou o poznání“. Na příkladu sociologického výzkumu proměny jednotlivce, v našem případě žáka, zasvěcovaného do náboženské zkušenosti jogínským Místrem, se mohli pastorální teologové seznámit s kvalitativním sociologickým výzkumem. Vychází z předpokladu, že porozumění „malému světu“ vede k všeobecně

ně platným závěrům. Rekonstrukce pohledu „zevnitř“, zasazením do kontextu a interakci zkoumaného a zkoumajícího, vede k takovým informacím, které si žádají změnu. Poznání je doprovázeno změnou.

Na CMTF UP probíhá studentský výzkum farností. Kvalitativní i kvantitativní metody sociologického výzkumu zde nabízejí širokou škálu spolupráce, ať už přímo v analýze kritického stavu nebo v druhotném sociologickém výzkumu samotné práce studentů. Rychle se měnící podoba situace, „social change“ a důsledky proměny kultury vede pastorální teology k systematické spolupráci se sociology. Stereotypy jednání je možné sociologickými prostředky dobře vystihnout. Praxe církve si žádá upřesnění modelů hodnocení a vypracování jí odpovídající typologizace. Kritické situace, které jsou dobře známé z řádné i specializované pastorace si žádají profesionální přístup všech, kteří v pastoraci budou působit. Pastoračně-teologický přístup napomáhá sociologickému výzkumu přítomnosti zcela odlišného zorného úhlu, než je tomu v převažující poptávce po sociologickém výzkumu ze stran politických stran nebo výrobců. Nepřeslechnutelným způsobem pak byl vyzdvihnut etický rozměr sociologického výzkumu, který je zakořeněn v antropologické pravdě o člověku, jak jej uchovává pohled teologa.

Nelze na závěr než poděkovat účastníkům z Teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, z Bratislavy, Spiše a z Banské Bystrice, stejně tak jako Pastoračnímu středisku pražského arcibiskupství, studentům naší CMTF UP a především našim milým hostům – sociologům z Prahy.

Doc. ThDr. P. Ambros,
děkan CMTF UP

Děkani o nejpálčivějších problémech fakult

Rektor Univerzity Palackého doc. L. Dvořák v tomto období navštěvuje děkany jednotlivých fakult, aby se podrobněji dověděl o problémech, které fakultu v současné době nejvíce trápí. V nedávné době se setkal s děkanem Přírodovědecké fakulty UP doc. RNDr. J. Lasovským, CSc., který zmíněné setkání zhodnotil za vcelku užitečnou praxi, jež se na UP zavádí. *Umožňuje v krátké době projednat a navrhnout řešení problémů jednotlivých fakult, řekl děkan a dále k obsahu uskutečněné schůzky dodal: Při setkání jsme společně řešili otázky spojené s dislokací pracovišť PŘF UP, s financováním investic, s jazykovou výukou, s kreditním systémem... Přináší nám to potíže při výuce, provozu a v každodenní komunikaci. Mnohé fakultní problémy, mezi něž patří již zmíněná nevhodná dislokace pracovišť, se ovšem nedají vyřešit v blízkém horizontu.*

Děkan PŘF UP se také zmínil o nezanedbatelném psychologickém momentě. *Poněkud se vytrácí pocit soudržnosti k fakultě jako celku. Dalším, po léta přetrvávajícím problémem, se jeví nevhodná věková struktura učitelů. Na tradičních oborech totiž citelně chybí střední generace. Pro nové obory (ekologie, informatika, matematika s ekonomikou) lze jen velmi těžce sehnat kvalitní mladé učitele. Ti, jak je všeobecně známo, dávají přednost finančně atraktivnějším a často méně náročným povoláním, uvedl doc. Lasovský.*

Za stejným účelem proběhlo i setkání rektora UP a jeho spolupracovníků se zástupcem děkana právnické fakulty, proděkanem JUDr. et Mgr. A. Komendou na fakultním Kolegiu děkana PF UP. *Setkání se rovněž účastnil prof. JUDr. P. Holländer, DrSc., předseda pracovní skupiny Akreditační komise ČR pro akreditaci právnických fakult. Jeho přítomností byl udán i vlastní pracovní program jednání – akreditace, která Právnickou fakultu UP čeká v tomto roce, uvedl A. Komenda a dále dodal: Zabývali jsme se i otázkami dalšího kvalifikačního a odborného růstu pracovníků PF UP. Zejména v souvislosti s probíhajícím akreditačním řízením bylo konstatováno, že po období nutné organizační práce, související s budováním fakulty, je do budoucna nutné soustředit pozornost na práci vědeckou a stanovit harmonogram zvyšování odborné kvalifikace učitelů a vědeckých pracovníků PF UP. Konkrétním výsledkem zmíněných priorit jsou odborné příspěvky v připravovaném sborníku Act, který by v nejbližší době měl vyjít. Ve věcné diskusi však také zaznělo, že požadované kalitativní úrovně není možné dosáhnout bez potřebné materiální a finanční podpory fakulty a jejich pedagogů ze strany Univerzity Palackého, sdělil proděkan A. Komenda.*

M. Poláková

Sestupná terapie při léčbě cefalosporiny III. generace

O tomto racionálním léčebném postupu jednal odborný seminář, který ve spolupráci s farmaceutickou firmou Schering-Plough zorganizovalo 20. ledna Antibiotické středisko a Pracoviště klinické farmakologie FN Olomouc na Farmakologickém ústavu LF UP. S farmakologií a klinickým profilem ceftibutenu (Cedax^R) seznámili účastníky semináře pracovníci firmy Schering-Plough dr. J. Lavický a dr. V. Zeman. Dr. M. Kolář z Antibiotického střediska podal přehled účinnosti ceftibutenu a dalších cefalosporinů III. generace na spektrum patogenů, izolovaných v posledních měsících od pacientů FN, postižených závažnými infekcemi. Ukázal, že ceftibuten je u řady těchto infekcí dostatečně účinný, aby mohl být ve vhodných případech použit pro sestupnou antibiotickou léčbu.

Výhodou tohoto léčebného postupu je možnost zkrátit nezbytnou dobu pobytu pacienta v nemocnici o několik dnů. To přináší výhody i zdravotnickému zařízení v úspore léčebných nákladů.

Prof. MUDr. Jaroslav Jezdinský, CSc.

Z vědeckých pracovišť UP**Mezioborová orientace zkoumání řeči**

Přinášíme rozhovor s **prof. PhDr. J. Kořen-ským, DrSc.**, z Katedry bohemistiky FF UP o jeho vědecké práci:

Na počátku roku 1998 se nacházím na takovém jakémsi rozmezí. Dokončil jsem dvě věci: jedna – to byl český podíl na velkém mezinárodním projektu, jehož název v překladu zní Vývoj a fungování slovanských jazyků v podmínkách společenských a politických proměn v Evropě v letech 1945 – 1995. Jde pochopitelně o záležitost týmovou, českou účast na tomto projektu jsem koncepčně a organizačně vedl. Šlo o program sociolingvistický a lingvopolitický. Když jsme na tom pracovali, podařilo se dostat k jednomu pracovnímu stolu i lingvisty ze všech zemí bývalé Jugoslávie, stejně tak i lingvisty dřívějšího Sovětského svazu. Příslušné národní svazky tedy budou reflektovat např. i jazykové důsledky rozpadu ideje jednotného srbschovatského jazyka, zachyceny budou i změněné podmínky společenského fungování ukrajinských nebo běloruštin v vztazích k ruštině apod. My jsme náš národní svazek pojali netradičně, sledujeme češtinu jako národní jazyk nikoli izolovaně, ale východiskem nám jsou ekonomicky, politicky a sociálně se proměňující podmínky komunikace na našem státním území, mění se komunikační interakce jazyků v rámci těchto proměn apod. Navíc jsme chtěli tímto svazkem vytvořit text, který bude dobrým a aktuálním informačním pramenem pro zahraniční bohemisty a slavisty.

A ta druhá věc?

Ta druhá dokončená větší práce byla příprava svazku mých vybraných statí, která má vyjít zásluhou Filozofické fakulty Karlovy univerzity. Na první pohled se zdá, že je to jen problém redakční

a hlavně ediční, ale nakonec se ukáže, že výběr a kompozice takové knihy – má-li být užitečná – není jednoduchý. Budou tam shromážděny stati, které měly charakter přípravých studií k mé monografii Konstrukce gramatiky ze sémantické báze, Praha, Academia, 1984, 163 s., ta je již prakticky na knižním trhu nedostupná, stejně tak jako přípravé studie s interdisciplinární orientací, které směřovaly ke knize Teorie přirozeného jazyka (interdisciplinarita, aplikace, prognózy), Praha, Academia, 1989, 109 s., o níž z knihkupeckého hlediska platí totéž. Především tam ovšem jsou mezioborově orientované stati z 90. let a práce, které jsou přípravou toho, co bychom mohli nazvat procesuální či komunikační gramatikou přirozeného jazyka.

Tady se přímo vnučuje otázka: jaký je váš vztah k interdisciplinaritě?

Odpověď je jednoduchá. Já jsem byl a stále jsem interdisciplinaritou téměř posedlý. Se všemi známými riziky z toho plynoucími. Poněkud anekdoticky formulováno, platí, že je zlé, když by nějakého „interdisciplinaristu“ pohybujícího se např. mezi matematikou a lingvistikou považovali lingvisté za matematika a matematici za lingvistu. Aby tomu bylo opačně – to jest aby ho každý z těch oborů bral za svého – stojí nesmírně mnoho sil, práce a energie. Řekněme rovnou, že je to téměř nedostižný ideál. Jenomže dnes a v budoucnu mezioborová orientace zkoumání řeči, verbální komunikace není pouhá možnost či dokonce nadbytečný luxus, ale naprostá nutnost. V průběhu tohoto století, zejména však v jeho druhé polovině, se řeč, jazyk stal z původního samozřejmě a mnohdy neproblémově chápáného nástroje podléhajícího se jaksi imanentně na fungování aparátů věd

úběžným předmětem zkoumání celé řady humanitních, antropologických disciplín, ale nejen jich.

Dominantou těchto procesů je nepochybně situace ve filozofii. Za těchto okolností se lingvistika se svým předmětem zkoumání octla ve značně nasyceném konkurenčním prostředí. Myslím, že nebrat to na vědomí znamená nedělat současnou a perspektivní vědu.

Takže plány budou asi s mezioborovým zaměřením souviset... Ano. Především musím – spolu s kolegy právníky z akademického Ústavu státu a práva – prezentovat výsledky dlouholeté spolupráce týkající se výzkumu textů právních předpisů, právních konceptuálních soustav, ale i toho, co můžeme pracovně nazvat právní komunikací. Vedle hlavního výsledku – počítačově zpracovaného korpusu příslušných textů a konceptuální databáze – máme celou řadu lingvistických zjištění, které je třeba dát k dispozici.

A co to je ona již zmíněná procesuální či komunikační gramatika?

Myslíme na to na katedře bohemistiky, zejména s prof. Komárkem již dlouho. Měla by to být určitým způsobem experimentální, na příkladu češtiny zpracovaná gramatika přirozeného jazyka chápající jazyk nikoli jako přece jenom značně staticky pojatý instrument (což je stále se uplatňující tradiční pojetí), ale důsledně jako kontinuální, sociálně podmíněný proces semiózy. To pochopitelně není od časů tzv. komunikačního obratu v jazykovědě a vůbec v tzv. humanitních vědách teoreticky vzato nic nového. Nové by mělo být to, že příslušné teze budou důsledně realizovány v podobě soustavného funkčního popisu určitého přirozeného jazyka. Bude to gramatika hodně odlišná od tradičních představ.

-mh-

Nahlédnutí do jednoho výzkumu

Je užitečné nahlédnout výzkumu pod pokličkou, zvláště sahá-li z laboratoří až do kliniky. Venku je prosvětlováno nevládnou a posluchárna teoretických ústavů LF UP je plná lidí v očekávání nového poznání. Příležitost poskytl přednáškový večer Spolku lékařů (10. 12.). Byl monometrický, s šesti přednáškami o inhibitory *cyklin-dependentních kináz*. Přednášeli chemici M. Strnad, H. Kovářová a lékaři patofyziolog J. Veselý, imunolog M. Hajdúch a klinický onkolog J. Macháček. Na tomto výzkumu participuje na dvacet pracovníků naší přírodovědecké a lékařské fakulty, také pracovníci externí. To naznačuje, že jde asi o něco významnějšího.

O co jde?

Dopustíme se jinde určitě nepřijatelného zjednodušení a představme si buňku jako reprodukční automat, který – poháněný tokem látek, energie a informace – vyrábí své vlastní kopie. Rozmnožuje se dělením, pokud k tomu dostává patřičné signály zvnějšku a zevnitř buňky. Nosičem jednoho z přirozených vnitřních signálů je bílkovina *cyklin*. Nazývá se tak proto, že řídí cyklický vývoj buňky od jednoho dělení k dalšímu. Sama však neúčinkuje. Musí se napřed spojit s molekulou jiné bílkoviny – *kinázy*. Teprve komplex cyklinu a kinázy je tím aktivním působkem, který signalizuje, že dráha vývoje je průchodná do další fáze cyklu, k dalšímu dělení. Je-li však struktura komplexu pozměněna, mění se i jeho

funkce: komplex ztrácí signalizační schopnost a vývoj k dalšímu dělení je zastaven nebo odchýlen na genetickou dráhu vedoucí k programované smrti buňky – apoptóze. Látky, které takto blokují funkci kináz a tím buněčný cyklus, jsou inhibitory.

Co zkoumají?

Inhibitory tohoto typu jsou předmětem výzkumu. Jsou odvozeny od veřejnosti již známého Olomoucinu (derivát adeninu), připravují je metodami chemické syntézy cílenými změnami molekulové struktury, takže mají známé chemické vzorce. Známý je také způsob jejich prostorového umístění ve vazebném místě komplexu cyklinu a kinázy. Výzkumný tým má k dispozici několik destítek variant těchto inhibitorů a jejich chemická a biologická účinnost je systematicky testována. Vybrané výsledky těchto testů autoři demonstrovali ve svých přednáškách. Např. dvourozměrná elektroforéza přinesla evidenci změn vyvolaných inhibitory ve spektru několika set buněčných bílkovin.

S jakým výsledkem?

Ukázalo se, že některé inhibitory jsou až stokrát účinnější než původní Olomocin. Potlačují, resp. zastavují rozmnožování buněk nádorových, zatímco na buňky normální tkáně nijak významně nepůsobí. Zjišťují to biologickými testy.

Co znamená biologické testování?

K testům užívají buněčné kultury standardní a kultury čerstvě izolované z lidských nádorů, především z karcinomu prsu a nádorových onemocnění krevního systému, s inhibitory v kultivačním médiu. Účinnost

inhibitorů prokázali na těchto kulturách, ale i na modelu experimentálního myšího nádoru a u prsu se spontánně vzniklým nádorem v ústní dutině. Dokumentace výsledků byla neobyčejně přesvědčivá.

A zkoušky na lidech?

Klinické testování na lidech-dobrovolnících ještě nezačalo. Je podmíněno dalšími testy preklinickými a náročnou schvalovací procedurou státních úřadů, stanoviskem etické komise a samozřejmě finanční dotací.

Cíl je tedy jasný.

Aktéři výzkumu jsou na stopě cytostatiku nové generace, s novým, pozoruhodným způsobem cíleného účinku a mírou jeho specifity. Svými výsledky přispívají k realizaci prioritního vědeckobadatelského směru Univerzity Palackého, kterým je rozvoj molekulární biologie a medicíny. Nelze pominout ani komerční aspekt dosažených výsledků z jejich potencionálního uplatnění ve výrobě nového léku. Cesta od základního výzkumu inhibitorů k jejich lékové formě je ovšem ještě daleká a nejistá, i když přesně vytyčená mezinárodními pravidly a předpisy.

Co na závěr?

Povšimněme si čtyři signálních znaků kvality tohoto výzkumu, platí pro výzkumné aktivity obecně: je multidisciplinární, má jasný cíl, používá moderních metod a přináší nové vědecké poznatky publikované v mezinárodních impaktovaných časopisech, s významem pro teoretické poznání a výhledem na praktickou aplikaci. Užitečnost tohoto výzkumu, i našeho nahlédnutí do něj, je více než zřejmá.

Prof. RNDr. M. Hejtmánek DrSc.

Na aktuální téma

Jaký bude rozpočet UP na rok 1998?

O stavu přípravy rozpočtu UP na rok 1998 jsme hovořili s **kvěstem UP ing. J. Jirkou:**

Jak důležité jsou jednání o přípravě rozpočtu?

Návrh fakult k metodice rozpočtu (viz ŽUP č. 14) byl na posledním jednání Kolegia rektora UP formulován tak, že by se rozpočet měl tvořit pro všechny univerzitní jednotky současně. K tomuto postupu však musí být příslušné podklady, které ozřejmí, co je potřeba zajišťovat centrálně a – na druhé straně – kolik si fakulty zhruba představují, že budou potřebovat na svůj provoz. Jednání jsou teď ve fázi sběru podkladů, které by měly tyto představy konkretizovat.

Pokládáte tento postup za efektivní?

Efektivní rozhodně je, ale nelze jej pokládat za stoprocentní základ tvorby rozpočtu. Při posledním jednání s komisí AS UP jsme si vzájemně vyjasňovali stanoviska k tvorbě rozpočtu a domnívám se, že naše stanoviska se v zásadě příliš neliší. Vedení UP pochopitelně zastává názor, že nejprve je třeba finančně oddělit položky, které jsou fixní a v maximální míře respektovat účelovost prostředků tak, jak byl konstruován příspěvek z MŠMT. V „balíčku“, který je rozdělován normativně, je pak třeba rozhodnout, kolik procent dát na činnost centrálních jednotek a kolik na činnost fakult. Za dobré znamení pokládám fakt, že se stanoviska sblížila a rozpory zůstaly pouze v rovině detailů. V tomto směru probíhají jednání s tajemníky fakult. Domnívám se, že bychom mohli dospět k závěru, který by byl přijatelný i pro akademický senát. I v letošním roce jsme se shodli, že ten největší problém není v kvantifikaci účelových položek, nýbrž v kvantifikaci podílu fakult a centrálních jednotek. Snažíme se vlastně sblížit

tím, že navzájem konfrontujeme potřeby fakult s potřebami nutnými pro efektivní fungování centrálních jednotek. Nedělejme si iluze, že k žádným třením v tomto ohledu nedojde, protože potřeby se zpravidla pohybují trochu jinde, než kde je realita možností. Rozpočet vysokých škol stejně jako státní rozpočet nerespektuje nárůst inflace, energií apod., takže k určité konfrontaci dojít musí, resp. někde bude nutno ubrat či ustoupit. Fakulty mají obavy o to, aby nebyly nuceny ustupovat pouze ony – jestli se bude ustupovat, tak musí ustoupit všechny strany, s čímž vedení UP souhlasí.

Je znám už konkrétní rozpis státního příspěvku na jednotlivé vysoké školy?

Základní údaje v neoficiální verzi máme k dispozici, takže můžeme už teď pracovat s určitými čísly. Suma se blíží stavu, který byl loni před „balíčkem“. V některých položkách jej nedosahuje v plné výši, v jiných jej zase překračuje. Jestliže se např. změnil počet studentů na základě mezinárodních dohod či postgraduantů, změnila se i příslušná částka na ně určená. Celkově lze říci, že na základní výuku, na pedagogickou činnost, je částka, kterou disponujeme letos, zhruba o pět milionů menší, než kterou jsme měli loni před tzv. vládními opatřeními. To ovšem na druhé straně znamená, že je to částka o 25 milionů vyšší, než jakou jsme měli loni po „balíčcích“. Co se týče tvůrčí činnosti, na ni byl loni příspěvek ve výši asi 33,5 milionů, letos jde o částku 37,5 mil. U kolejí a menz je příspěvek o něco menší než v loňském roce, v tomto případě jde o snížení adekvátní tomu, jak byla snížena celková částka na koleje a menzy v rámci celého vysokého školství s ohledem na připravovaná cenová opatření.

V této fázi by se měl příspěvek z MŠMT pohybovat někde na hranici 510 mil. Kč. Loni touto dobou se pohyboval na hranici 493 mil., ale v letošním roce je v něm navíc zahrnuta mimořádná částka deseti milionů na jeden specifický vědecký projekt doc. Strnada. Celkové porovnání loňské výše dotací s letošní je ale poměrně obtížné a vyžadovalo by obsírný komentář. Rozhodující je, že ona velká částka příspěvku, která je normativně stanovená podle přepočteného počtu studentů a která oproti minulému roku poklesla o 5 milionů, nevyplynula ani tak z toho, že by tam bylo méně peněz. Naopak je jich o něco víc, než tomu bylo v rozpočtu vysokého školství loni. Celkový počet vysokoškolských studentů je ale větší než v předcházejícím roce. Jestliže nárůst studentů byl v přepočtu 8000, ale asi pouze o 7 mil. stoupla celková částka, znamená to, že normativ na jednoho studenta s koeficientem 1 je nižší, tj. je asi o 1400,- na jednoho studenta méně.

Očekáváte v souvislosti s výškou přidělených financí z MŠMT problémy při letošním hospodaření UP?

Jestliže rozpočet školství a potažmo vysokého školství nerespektuje veškeré nárůsty energií, inflace apod., které se vyskytly loni a které dají se očekávat i v letošním roce, nelze předpokládat, že problémy mít nebudeme. Pokud nedojde k balíčkovým, lze očekávat, že tyto problémy budou maximálně takové jako loni. Jestliže však dojde k jakémukoli krácení dotací, budou obtíže značné.

Pozn. red.: V době vydání tohoto čísla jednání o tvorbě rozpočtu opět pokročila, tj. byla už pravděpodobně známa oficiální čísla i míra shody při sestavování rozpočtu. O dalším vývoji budeme informovat.

-mav-

Zeptali jsme se za vás

K aktuálním problémům vysokého školství

V souvislosti s některými aktuálními problémy současného vysokého školství jsme se obrátili na bývalého předsedu Akademického senátu UP, nyní náměstka ministra školství ČR, **doc. ing. J. Hála, CSc.**, se dvěma otázkami:

Podle vyjádření současného ministra školství J. Sokola (Příloha LN pro školství a vědu Akademie, 9. 1. 1998) dostanete jako jeho náměstek pro vědu a vysoké školství ekonomické kompetence. V čem spočívá přínos tohoto rozhodnutí?

Od ledna 1998 se vrací do kompetence náměstka ministra pro vědu a vysoké školství problematika financování vysokého školství. O tomto uspořádání jsem zahájil jednání ještě na sklonku loňského roku s panem ministrem Grušou. Současný stav je výsledkem snahy mít správu záležitostí vysokého školství a vědy uceleně „v rukou“ jedné věcně odpovědné skupiny ministerstva. Ke dni 15. ledna 1998 ve skupině pro vědu a vysoké školství vznikl odbor financování vědy a vysokého školství. Jeho ředitelem byl jmenován pan ing. Tomáš Kopřiva. Pracovníci tohoto odboru mají oproti dřívějšímu stavu na starosti dokonce širší škálu ekonomických

agend. Do naší skupiny tak přišlo i financování v oblasti investiční výstavby a také jsme zde vytvořili pracoviště pro financování vědy. Máme nyní opět logicky v pravomoci jednoho náměstka všechny potřebné nástroje k plnění našich úkolů daných od kompetenčního zákona, přes všechnu vysokoškolskou a vědní legislativu až po ty, které vyplývají z našeho každodenního pracovního kontaktu s akademickou obcí ČR. Mně osobně se zdá, že nám sice přibýlo velké množství práce, ale ta bude moci mít a snad už i má svůj užitek a smysl.

Rozpočet tohoto roku je již uzavřenou záležitostí. Odbor pro financování však má za úkol pracovat na nové metodice pro léta budoucí. Vycházíme z předpokladu přijetí nového vysokoškolského zákona. Vznikne nový sektor neziskových veřejnoprávních institucí (totéž se bude týkat institucí v oblasti vědy a výzkumu), který předpokládá řadu nových přístupů. Budeme vytvářet nový model financování a při této práci se spoléháme na širokou spolupráci s vysokými školami i orgány, které je reprezentují – především Radou vysokých škol a Českou konferencí rektorů.

Jak v současné době hodnotíte v reálné možnosti schválení návrhu vysokoškolského zákona, který předložila ještě minulá vláda?

Před třemi týdny se uskutečnila schůze výboru pro vědu, vzdělání a kulturu Poslanecké sněmovny Parlamentu. Projednala oba návrhy vysokoškolského zákona – vládní i poslanecký, a projevila k mému uspokojení velkou míru ochoty na zákonu dále pracovat. Zákon byl prodiskutován z hlediska jeho filozofie, probírána byla základní obecná východiska. Na základě toho pak byla ustanovena nevelká poslanecká komise zahrnující koaliční strany a nejsilnější stranu opoziční, k jejíž činnosti jsem byl rovněž přizván. Tato pracovní skupina se schází i několikrát týdně, aby připravila určitý materiál, který bude obnášet vzájemně prolnutí obou zákonných předloh. Základem je vládní návrh zákona, k němu přistupuje oficiální návrh vzešlý z parlamentních řad ČSSD a materiál další. Paragraf po paragrafu se tak podrobně zjišťuje vzájemná slučitelnost návrhů, precizně se formulují variantní řešení pro body, kde je to vyloučeno.

Za sebe mohu říci, že jsem postupem prací na zákonu potěšen. Celková atmosféra mne přesvědčuje, že je v řadách parlamentu vážný zájem zákon o vysokých školách projednat ještě v tomto volebním období – konkrétně to bude v březnu.

Zpracovala -mav-

Námět: Pedagogicko-psychologické poradenství na VŠ**Pedagogicko-psychologické poradny na UP**

Fakulta tělesné kultury společně s Pedagogickou fakultou UP organizovala v dubnu 1997 prostřednictvím svých poradenských servisů jeden z pracovních seminářů, na němž se setkali zástupci poraden vysokých škol v České republice se zástupci participujících poraden v zahraničí (z UK Londýn, Leeds, York, dále z Dublinu a z Dánska). Tématem jejich diskuse bylo poradenství psychologické, studijní (včetně studentů se zdravotním postižením) a v neposlední řadě poradenství profesionální. Od uskutečnění semináře uplynul necelý rok a problém, o kterém se již tenkrát hovořilo, se opět dostává tzv. na stůl. Na nedávné schůzce děkanů s rektorem UP totiž vyvstala při řešení mnohých jiných problémů i otázka, co bude dál s fakultními poradenskými servisy, které jsou na jedné straně prokazatelně potřebné, ovšem na straně druhé, jak už je bohužel univerzitní tradicí, finančně přitěžující. Z výše uvedené schůzky v první řadě vyplynula nutnost zkoordinovat fakultní poradny.

Nejprve koncepci, poté formální a organizační začlenění

Iniciací uvedené koordinace byla pověřena doc. PhDr. H. Váľková, která se zabývá pedagogicko-psychologickým poradenstvím na Fakultě tělesné kultury UP. V blízké době by tedy mělo dojít k vytvoření specializované skupiny, která připraví návrh koncepce poraden, dále jejich formální, organizační a statutární začlenění, a to jak do struktury fakult, tak celé univerzity. Přítomní schůzky se také dohodli, že není nutné, aby poradny fungovaly na všech fakultách. Jestliže však kterákoliv z nich pocítí její potřebu, mohla by už na základě určité stanovené struktury takové pracoviště postupně vytvářet.

K poradenskému servisu na FTK

Poradny fungují na čtyřech ze sedmi fakult Univerzity Palackého. Jednou z nich je i poradenský servis Fakulty tělesné kultury (v terminologii FTK je používán název Servis pro organizaci studia – SOS). Vznikl v roce 1991 v souvislosti s koncepcí týkající se zpřístupňování studia posluchačům se zdravotním postižením a nachází se v těsném sousedství psychologické laboratoře FTK UP. Jeho základní organizační konstrukt a obsahově vymezení se dotvářelo do roku 1994 (mj. i za vydatné podpory bývalého děkana Právnické fakulty UP JUDr. M. Liberdy). *Naše pedagogicko-psychologická poradna velmi úzce souvisí s profesním poradenstvím, které na západních univerzitách funguje už poměrně delší dobu. Specifikem FTK je orientace na poradenství v oborech, které se na této fakultě studují*, řekl děkan FTK UP prof. PhDr. F. Vaverka, který dále zmínil efektivnost těchto servisů, a to jak v pomoci studentům, tak v pomoci zaměstnancům při řešení psychologických a profesionálních problémů.

Na západních univerzitách jsou tyto poradny obsazeny profesionálními pracovníky, a to nejen psychology, univerzitními externisty, ale také praktikujícími studenty. Je důležité také zmínit tu skutečnost, že fakultní poradny jsou dotovány zhruba 3% z rozpočtu dané univerzity.

Nutnost zřídit poradenské centrum na FTK UP ukázal i výsledek projektu „Zpřístupňování studia na VŠ studentům se zdravotním

postižením“. *Smyslem poradenství je pomoci lidem v oblasti psychologické, především (to byl motiv k zdravotně postiženým) při začleňování do normálního života. Tzn. profesionální poradenství ve smyslu hledat příležitosti, pomáhat řešit konkrétní pracovní a sociální situace zdravotně postižených*, dodal k dokreslení potřeby fakultní poradny prof. Vaverka.

Nemilé finanční hledisko

V roce 1995 byla pedagogicko-psychologická poradna FTK začleněna do projektu Tempus, což mělo významný vliv v posílení orientace profesionálního poradenství. Jak se zmínila doc. PhDr. H. Váľková, vyžádala si tato situace orientaci nejen na studijní a profesní část, ale přišlo i na osobní, privátní a s tím související otázky. Bylo také nutné posílení na úrovni psychologů. Díky začlenění do výše uvedeného projektu obdržela na poradenskou činnost FTK UP i potřebné finance. Nyní ovšem nastala doba, a dodejme, že v podobné situaci se nacházejí i poradny ostatních fakult UP, kdy je získaný finanční obnos spotřebován. Je nutné tedy situaci řešit. Buď bude z rozpočtu částka na tyto servisy vyčleněna a zároveň se vyřeší i stránka legislativní, nebo jednoduše tyto poradny na naší univerzitě nebudou.

Co říci závěrem? Snad postačí jedna zkušenost týkající se filozofie zahraničních univerzit, kterou na jedné ze zahraničních stáží získala doc. PhDr. H. Váľková: *Nefungují-li na fakultách či univerzitách poradenská centra, jeví se tzv. odepsanými, neboť nemají informace o potřebách oborů v praxi, nemají informace o potřebách restrukturalizace studia, nemají informace ani o krátkodobých formách doplňkového vzdělávání.*

M. Poláková

K procentu drogové závislosti vysokoškolských studentů

V souvislosti s diskusí o fakultních pedagogicko-psychologických poradnách jsem navštívila olomoucké P-Centrum, víceúčelové zařízení prevence, léčby a rehabilitace osob ohrožených drogovou závislostí. I když smysl fakultního poradenství je spíše v pedagogickém, studijním či sociálním poradenství, domnívám se, že není až tak od věci, zmapovat alespoň povšechně situaci drogové závislosti u studentů. Na mysl mám nyní i potenciální studenty, jenž se o studium na UP nebo jinou univerzitu ucházejí. V tomto smyslu je důležité si připomenout několik současných faktů, které jsou mj. uvedeny v propagační brožuře centra: populace tzv. „nezasažených“ středoškolařů vnímá každým krokem větší dostupnost drog, je vytvořen drogový trh a existují místa, kde lze drogu získat, vedle pervitinu se dostává do popředí heroin. Na otázku, jak vysoké je procento vysokoškolských studentů postižených drogovou závislostí mi pracovník zmíněného centra odpověděl, že není markantní. Svůj názor i logicky zdůvodnil, když uvedl, že s drogou jako takovou se nyní „potkávají“ již žáci, a to ve věku necelých patnácti let. Ti samotní pak mají obrovské problémy střední či odborná učiliště vůbec dokončit. Ke studiu na univerzitě se ve velké míře tudíž ani nedostávají.

Ale i na univerzitách se můžeme s tímto problémem, i když jak shora řečeno v menším měřítku, setkat. V tomto případě by úloha univerzit dle slov pracovníka P-Centra měla být následující: a) poskytovat studentům objektivní informace b) zabezpečit přísun kvalitních lidí, kteří ve svých oborech budou opravdovými odborníky a kteří tak, díky svým znalostem a zkušenostem, budou moci a schopni drogové závislým pomoci.

-map-

Jubileum**Jubileum prof. Vladimíra Kostřici**

Dne 21. února 1998 se dožil 65 let prof. PhDr. Vladimír Kostřica, DrSc., vedoucí Katedry slavistiky (dříve rusistiky) FF UP v Olomouci, působící zde jako profesor pro obor ruská literatura. Na fakultu nastoupil (ještě jako odborný asistent) v r. 1968. (Podrobné zhodnocení jubilentova dosavadního života a díla přinesla Rossica Olomucensia XXXI, Olomouc 1993, k jeho šedesátinám.)

V rámci svého pedagogického působení přednáší prof. Kostřica studentům rusistiky především ruskou literaturu 19. století, teorii literatury a dějiny literární vědy. Badatelsky je jeho doménou ruská literatura 2. pol. 19. století, a to především autoři jako Garšin, Pomjalovskij, Leskov – co se týče poslední jmenovaného, je V. K. jeho snad nejzasvěcenějším vykladačem v evropském literárním kontextu. Značnou pozornost však věnoval V. K. i Turgeněvovi, Dostojevskému a Korolenkovi.

K charakteristickým rysům Kostřicova literárního vykladačství patří i zkoumání spojitostí literatury a ostatních druhů umění, a to zejména umění výtvarného.

V. Kostřica je autorem několika desítek vědecko-výzkumných a odborných statí, publikovaných v tuzemsku i v zahraničních sbornících a časopisech, jeho recenze možno počítat na stovky. Kromě několika menších monografií tvoří jádro výsledků jeho badatelské činnosti metodologicky propracované Studie z ruské klasické literatury (AÚPO, SPN, Praha 1986).

Spolu s dalšími členy badatelského týmu katedry se V. K. podílel od konce 70. let na výzkumu rusko-českých a česko-ruských literárních vztahů, od 2. pol. 80. let pak i na mapování a hodnocení činnosti ruské literární emigrace u nás mezi dvěma válkami.

V době kolem jubilentových pětadesátin jsme mu mohli upřímně stisknout ruku – osobně nebo třeba jen na dálku, symbolicky. Do dalších let přejeme našemu milému kolegovi hlavně hodně zdraví a psychické odolnosti v překonávání – řečeno s klasikem – „nástrah tohoto věku“.

Doc. PhDr. Dušan Žvořáček CSc.,
Katedra slavistiky FF UP

Univerzitní pracoviště informují

Poslání nového kabinetu

Od 1. září 1997 byl na základě grantu ministerstva školství ČR při Katedře filozofie Filozofické fakulty UP zřízen *Kabinet pro studium středověké a renesanční filozofie*. Cílem čtyřčlenného kabinetu, s nímž bude koordinovaně spolupracovat řada našich i zahraničních odborníků, je rozšíření a prohloubení studia filozofie od konce patristiky zhruba do konce 17. století, tedy, kdybych se měl vyjádřit esejistickým žargonem, od časů Augustinových po filozofické vystoupení Spinozovo a Leibnizovo. Intenzifikace studia pohybu evropského myšlení v tomto časovém pásmu by měla vytvořit i podmínky pro editorskou činnost, která by měla počítat nejen v kritických edicích primární literatury, ale i v překladech významných a málo známých textů do češtiny. Kabinet chce svou činností splatit dluh, kterým je zanedbání studia středověké filozofie a pouze jednostranné věnování se filozofii a vědě renesanční. Středověká filozofie byla u nás opomíjena nejen v době totality, ale i ve druhé polovině 19. století a zvláště v první půli tohoto století, kdy se mediealistická studia v mnohých evropských zemích bouřlivě rozvíjela. Renesanci se pak naši, především pozitivisticky a marxisticky orientovaní autoři, věnovali jen výběrově, sledující její tzv. antischolastické nebo panteistické a materialistické názory. Ač byla v dějinách české filozofie věnována renesanci nepoměrně větší pozornost než filozofii středověké, byla celá renesanční epocha, podle našeho soudu, problematicky interpretována jako protistředověká předejra novověku. Domníváme se, že renesance není ani nějakou přechodovou periodou mezi středověkem a novověkem a ani jen ouverturou věku nového, nýbrž svěbytnou myšlenkovou epochou, jejíž filozofii je třeba studovat v životodárném kontextu s uměním a kulturou doby.

Studium renesance má dnes ještě další, obecný a velmi aktuální kulturně-ideový význam: prožíváme-li dnes krizi moderny, musíme se zamýšlet i nad jejími počátky, které se formovaly v opozici vůči renesanční kultuře a vědění v raném novověku. Řečeno poněkud nadneseně, lze uvažovat o tom, zda má smysl otázka, zda-li současná krize moderny a z ní vyrůstající tzv. postmoderny není také platbou za opuštění filozofických a duchovních hodnot středověku a renesance na počátku novověku (a samozřejmě i později!).

Realizace těchto obecných cílů vede skrze plnění parciálních úkolů, jež byly v rámci grantu konkrétně stanoveny a vymezeny. V následujících třech letech se budou pracovníci kabinetu věnovat studiu filozofického díla Jana Filopona Grammatika, Pseudo-Dionýsia Areopagity, Tomáše Akvinského, Bonaventury, M. Ficina, C. Bovilla, G. Bruna, J. A. Komenského a H. Mora. V roce 1999 plánuje Kabinet uspořádat pracovní seminář o díle M. Ficina, od jehož smrti uplyne 500 let, a o významu a vlivu florentského platonismu (zvláště v 16. a 17. století). V roce 2000 chce uspořádat u příležitosti 400. výročí upálení G. Bruna mezinárodní symposium o jeho díle a konfliktu víry a vědění v 16. a 17. století, o němž panují zvláště u nás dosud dosti zjednodušené představy, jak dokazují v poslední době např. články V. Bělohorského. Zvláště intenzivně se budou pracovníci Kabinetu zabývat studiem díla Mikuláše Kusánského, aby se důstojně připravili na

velké a celosvětově oslavované výročí šestistých narozenin tohoto zakladatele „funkcionální ontologie“, teologa a učence, ale i církevního politika, který jednal s našimi husity na basilejském sněmu a později s utrakvisty v Chebu. Jeho názory bylo ovlivněno i myšlení J. A. Komenského, a to v době, kdy v Evropě se na Kusána již zapomínalo. Je též pozoruhodné, že Komenský si osvojil mnohé myšlenky muže, který vystupoval proti husitům, k nimž se hlásila Jednota bratrská, již byl Komenský posledním biskupem. Již od tohoto roku začnou pracovníci Kabinetu připravovat ve spolupráci s „Institutem pro Kusánská bádání“ v Trieru a s dalšími mezinárodními institucemi konferenci „Mikuláš Kusánský a česká filozofie“, již bychom si přáli organizovat na půdě naší univerzity v roce 2001. Cílem konference by bylo prozkoumat vliv myšlení tohoto velikána evropských dějin (jehož význam byl doceněn teprve až v posledních desetiletích zásluhou K. Jasperse, L. von Bertalanffyho a H. Rombacha) na českou filozofii od dob Komenského po současnost.

Metodickým záměrem pracovníků kabinetu je zkoumat rozvoj filozofie v inkriminovaném časovém pásmu ve spojitosti s příbuznými duchovními fenomény, kterými jsou, zvláště v oné době, teologie a náboženství na straně jedné a umění na straně druhé. Analogie a spojitosti mezi vědění a uměním mají ostatně i svou pedagogickou a didaktickou relevanci. Potřeba zvýšeného zájmu o středověkou a renesanční filozofii se manifestuje i ve druhém vydání *Filozofického slovníku*, který vyjde v první polovině letošního roku, kde je plocha věnovaná středověké a renesanční filozofii ještě více rozšířena, než tomu bylo v prvním vydání z roku 1995.

Pracovníci kabinetu budují i technické zázemí pro svou vědeckou a editorskou činnost, kterou je speciální knihovna primární a sekundární literatury, pokrývající inkriminované časové pásmo. O své vědecké i pedagogické a popularizační činnosti bude středisko koncem každého roku vydávat informační bulletin, který bude rozesílán všem sesterským pracovištím u nás i v zahraničí, našim stálým spolupracovníkům i zájemcům, kteří o to ze strany odborné veřejnosti projeví zájem.

Prof. Dr. P. Floss
Katedra filozofie FF UP

Holic = Nový Svět

Areál PřF UP v Holicích se pomalu, ale o to jistěji zakotvuje do podvědomí akademické obce nejen Olomouce, Brna či Prahy, ale i Německa, Holandska, Skotska či amerického Utahu nebo Kalifornie. Odtud odevšad sem přijíždějí lidé, aby zde pozdravili své známé, proslovili přednášku, pracovali na společných projektech nebo započali nové. Spoře se objevující autobusy hromadné dopravy zde každé ráno vyhréznu dávku studentů, aby je zase večer dopravily zpět do centra bohatší o stohy přednáškami popsaných papírů, ovšem také patřičně vyhladovělé, neboť jediná a dosud monopolní (!) menza je odtud trošku z ruky.

Pro hůře informované kolegy (kolegyně) ještě jednou zopakujeme katedry, které zde, v bývalém Výzkumném ústavu zelinářském, sídlí. A vezmeme to pěkně po pořádku, zesponu nahoru šestipatrovou panelákovitě

budovou. Katedra botaniky, největší počtem členů a logicky i obývaných prostor. Však také sdružuje čtyři pododdělení: systematické botaniky, morfologie a geobotaniky sídlící ve druhém patře, fyziologie a rodící se molekulární biologie ve čtvrtém, mikrobiologie, fytopatologie a algologie naproti přes ulici a pracoviště uchovávání genofondu rostlin vtipně nalepené na sbírkové skleníky. Katedra buněčné biologie a genetiky ve třetím patře zkoumá organismy (pohříchu zase většinou rostliny) rozdrobené na menší celky, aby je členové katedry biochemie z pátého patra mohli rozmixovat na jednotlivé makromolekuly a pořádně se jim podívat na zuby (tedy těm makromolekulám, ne buněčným biologům). A hups: katedra ekologie v posledním patře vše zastřešuje, tedy pardon, jen její část, neboť zbytek ekologů sídlí zcela „logicky“ v centru města.

Pracovníky těchto profesí tedy může zvědavý čtenář potkat pobíhající na chodbách nebo cosí kutící v laboratořích, neztvrdně-li ovšem až do večera v útulné a dobře zásobené knihovně hned v přízemí.

-jh-

Z činnosti Ústřední knihovny UP

Objekt bývalé tereziánské Zbrojnice je sice stále ještě v rekonstrukci, ale v části budovy je již téměř rok otevřena Ústřední knihovna UP. Není pochyb o tom, že je důstojným studijním prostředím, na které může být univerzita hrdá. Z dotazů, které jsou na knihovny kladeny, i z některých článků v Zprávu UP, vyplývá, že o práci knihovny mají někteří členové akademické obce jen nejasnou představu. Z toho důvodu bych ráda uvedla některá fakta, která souvisejí především s knihovnickými a bibliograficko-informačními službami.

Přístup do knihovny je vzhledem ke zmíněným stavebním úpravám, poměrně složitý a nepřívětivý, přesto ji průměrně denně navštěvuje přes 300 čtenářů. Dle statistických šetření přichází nejvíce návštěvníků uprostřed týdne, tj. ve středu (až 450 za den), nejméně v pátek (asi 90).

Ve studovně, která je koncipována jako volný výběr, je v současné době téměř 60 000 svazků knih a 478 titulů časopisů, dalších 180 000 knih je umístěno ve skladu. Knižní katalog je již několik let zpracováván v jednom z nejmodernějších knihovnických systémů, který zprůhledňuje celý systém akvizice, katalogizace i výpůjčky. Znamená to, že z kteréhokoliv počítače, který je připojen k počítačové síti, je možno zjistit (přístupem z OPACu), zda je určitý titul v Ústřední knihovně nebo je-li někde jinde na univerzitě, zda je objednan nebo je obdržen od dodavatele a čeká na zpracování, případně je-li na regále nebo vypůjčen. Jako jediná z akademických knihoven v České republice má Ústřední knihovna UP otevřeno do 22 hod.

Čtenáři tedy mohou literaturu určenou jen k prezenčnímu studiu využívat do pozdních večerních hodin. Chtěli-li vyučující při výuce pracovat s literaturou obrazového charakteru nebo jakoukoliv jinou, která je rovněž jen k prezenční výpůjčce, nabízíme jim možnost učít přímo v knihovně, kde máme pro tyto účely vyhrazenou tzv. seminární místnost pro 25-30 studentů.

Součástí knihovny je i místnost, která je díky Mellonově nadaci vybavená kvalitními počítači. Zde si mohou čtenáři vyhledávat další informace prostřednictvím Internetu, vyřizovat elektronickou poštu, pracovat v textovém editoru apod. K dispozici jsou i Current Contents, tj. článková bibliografie několika tisíc předních světových časopisů. Jejich dřívější neobratná instalace z disket je nahrazena pohodlným přístupem prostřednictvím UltraNetu.

Vyučujícím, vědeckým pracovníkům a postgraduálním studentům nabízíme **zpracování rešerší** z databáze STN International, z Current Contents nebo z volně přístupných informačních zdrojů na Internetu. Vyjma komerčních databází nevyžadujeme v současné době za tyto služby žádný poplatek.

S rešeršními službami souvisí i **informační výchova uživatelů**. Studenti se při zpracovávání ročníkových a diplomových prací potřebují sami naučit pohybovat v katalogu knihovny, Current Contents, v databázích encyklopedického charakteru přístupných v časopisecké studovně na CD ROM a přirozeně hledat i v zahraničních knihovnách. V letošním roce připravujeme pravidelné přednášky „**Knihovnické informace**“, kde se budeme jednotlivými tématy zabývat.

Během uplynulého roku se formou **prohlídky knihovny** seznámily s jejím chodem mnohé skupiny pedagogů nejen z naší univerzity, ale i z jiných univerzit ČR a ze zahraničí. Byly organizovány přednášky pro studenty v rámci pedagogických prací i vstupní informace pro nové uživatele. V této činnosti bude knihovna přirozeně pokračovat.

Závěrem bych chtěla upozornit všechny návštěvníky Ústřední knihovny na **soubor grafických listů studenta UP Romana Čihálíka**, který tvoří součást výzdoby studovny. Ve spolupráci s Katedrou výtvarné výchovy PDF bude prostor pro vystavování prací i dalším studentům UP.

PhDr. Ludmila Slezáková,
Ústřední knihovna UP

Vydavatelství UP

Pohled na zajímavé tituly

Vydavatelství Univerzity Palackého vstoupilo do roku 1998 s předsevzetím, že se pokusí ovlivnit nejen kvalitu vydávaných skript, ale i jejich vzhled. Prvním krokem je nová podoba obálky, která rozlišujícím znakem jednotlivých fakult umožní lepší orientaci čtenářům i pracovníkům v distribuci a zároveň naruší vžitou uniformitu skript. Menší formát A5 by měl přispět ke snadnějšímu zařazení do regálu v prodejnách, ale mohl by lépe vyhovovat i studentům při učením.

K prvním publikacím tohoto roku řadíme *Průvodce pro současné studenty a budoucí učitele* **Libuše Podlahové**. Autorka zde živě a s dávkou určité nadsázky poodhrnula psychologické zázemí pedagogického procesu jak z pohledu adepta učitelství, tak „cvičného“ učitele. Konfrontuje romantické představy se skutečností a dává mnoho podnětných návrhů k obohacení pedagogické praxe množstvím otázek, které by si měl budoucí

Na knihkupeckých pultech

Literárně-fotografické miniatury

Těsně před závěrem loňského roku vydalo Nakladatelství Olomouc v ediční (kolibří) řadě *Myšlenky knížku fotografií Jindřicha Štreita a aforismů prof. Stanislava Komendy*. Některé z aforismů prof. Komendy, který působí na Lékařské fakultě UP (Ústav lékařské biofyziky, biometrie a informatiky), uveřejňujeme průběžně i na stránkách Žurnálu UP (značka -kos-) a objevují se i v jiných, nejen univerzitních časopisech. Jak prof. Komenda, jehož badatelská činnost je zaměřena na oblast matematické psychologie, antropometrie a edukometrie, pro Žurnál UP uvedl, aforistika je v posledních letech jeho hlavní „nestatistický“ žánr. Problematika poznání, měření, rozhodování, hodnocení však prolíná i jeho literární tvorbou, jak ostatně autor sám dokládá ve své předmluvě:

Ke klíčovým sloům naší doby patří pojem produktivita. Definována jako podíl objemu na výstupu systému k objemu jeho vstupu vyjadřuje produktivitu práce ve výrobě stejně jako v nemocnici – a není důvodu, proč by nemohla právě tak dobře zachycovat produktivitu procesu vyjadřování. S tím, že na výstupu bude měřeno množství informace, zatímco na vstupu počet slov pro předání této informace potřebných. Kádyby se takto naznačená produktivita počítala pro různé druhy žánrů, pravděpodobně by se zjistilo, že anekdota je podstatně produktivnější než politický projev (fenomén mlčení prázdné slámy), povídka produktivnější než román –

a ze všech žánrů nejproduktivnější že jsou aforismus či epigram, schopné sdělit jednotkovým počtem slov co nejvíc. A to se nezmiňujeme o míře inspirace sdělením vyvolané...

„Inspirace může pocházet z nejrůznějších zdrojů.

Zatímco jednomu přináší nápad pohled na kvetoucí jablonový sad anebo červánky nad čarou obzoru, jiné podněcuje lidská blbost ve všech jejích projevech.“

Stanislav Komenda: *Myšlenky* (9), Foto: Jindřich Šreit, Nakladatelství Olomouc, 1. vydání, 1997, 204 s.

-mav-

Nová učebnice

Na pultech knihkupectví je netrpělivě očekávané druhé rozšířené vydání *Úvodu do molekulární biologie* (autor a vydavatel S. Rosypal, díl I, II, III, celkem 839 s., Brno 1997). Molekulární biologie zkoumá vztahy mezi fyzikální, chemickou a biologickou úrovní, kterou představují funkce a vlastnosti živých soustav. Učebnice začíná popisem struktury proteinů, končí cílenou mutagenézou s použitím mutageních oligonukleotidů a vysvětlením principu proteinového inženýrství. Je názornou ukázkou toho, jak vědecké poznání cestou specializace a diferenciaci vědních disciplín nakonec dospívá k nové integraci na mnohem vyšším stupni zobecnění než kdy dříve. Tím je studium této vysokoškolské učebnice méně snadné, ale o to více poutavé pro mysl, kterou těší pochopit principy biologických jevů.

-mh-

Břítva

Nechť se nikdo nedá mylřit zdánlivou prostotou Occamovy břitvy znící „jednotliviny nebudtež zmnožovány“. Occamova břitva se pokouší proříznout ze světa skutečností do světa slov pravidlem, podle něhož máme vysvětlovat neznámé jevy známými příčinami až do úplného vyčerpání jejich počtu a teprve pak uvažovat o příčinách dalších. Occamova břitva se zaleskne ve chvíli, kdy se do zkoumaného jevu začnou zavádět příčiny neuchopitelné, nezkoumatelné, nepopsatelné, neověřitelné, nedotknutelné, případně činné jen někdy a za zvláštních okolností. Tedy příčiny, nad nimiž se vysvětlující zatváří hluboce a obrátí oči buď vzhůru nebo dolů. (F. Koukolík, Housata a svatý Augustin, Vyšehrad, Praha 1994, s. 103-104.)

Nezná-li ovšem člověk, co břitva je a čemu slouží, sotva ji použije.

-mh-

Diskuse, názory, ohlasy

Ad: O vědě

(Žurnál UP č. 14, str. 10)

Prof. PhDr. E. Petru, DrSc.:

K definici věda je pozorování, identifikace, popis, experimentální vyšetřování a teoretické vysvětlení přírodních jevů lze poznamenat toto:

Nepředpokládám, že autoři uvedeného díla by byli tak málo vzdělání, aby vyloučili z oblasti vědeckého zkoumání celý soubor humanitních věd. Ve skutečnosti jde o chybu překladu, protože pojem *science* se nejčastěji užívá jako označení pro *přírodní vědy*, kdežto pro další vědní oblasti je typická jiná forma označování. Uvedená definice tedy v podstatě přijatelně charakterizuje postupy a cíle práce v přírodních vědách. Pokud jde o humanitní vědy, existuje ovšem v povědomí mylná představa, že se vymykají exaktnosti přírodních věd, a z tohoto hlediska zůstávají skutečně u některých přírodovědecky orientovaných badatelů mimo rámec vědy nebo na jejím okraji. Zásadně však musíme konstatovat, že vědu je třeba definovat obecně jako metodologicky exaktní postup, jehož cílem je získat soubor objektivně ověřitelných poznatků. Z metodologického hlediska jsou tyto exaktní postupy vlastní buď vědecké práci všeobecně (analýza, syntéza, indukce, dedukce atd.), nebo jsou vázány na konkrétní zkoumaný materiál a jsou tedy vlastní jen jedné vědě nebo skupině věd. Lze aforisticky říci, že věda je buď exaktní, nebo to není věda. Skutečnost, že v humanitních vědách najdeme poznatky, které pramení ze subjektivně motivovaných hypotéz a rozcházejí se zčásti nebo úplně s pravdivým poznáním, není

rozhodující, protože dějiny přírodních věd a lékařství přinášejí množství dokladů, že poznatky tohoto druhu jsou ve všech vědních oborech běžným průvodním jevem. Celý problém spočívá v tom, že humanitní vědy zkoumají takové jevy, s nimiž jsou v trvalém styku všichni lidé (jazyk, umění, společnost apod.) Z toho vzniká mylná představa, podle níž člověk, který by jistě nevynášel soudy o povaze diferencíálních rovnic, se cítí schopen a často i povinný vyjadřovat se například k lingvistickým otázkám současné češtiny, protože koneckonců umí česky mluvit. Ale i tady platí, že také přírodní vědy mají své diletanty, kteří by mohli výsledky jejich vědeckého zkoumání svými vývody diskreditovat. Skutečná věda (a nezáleží na tom, zda přírodní nebo humanitní) se nakonec vždycky seriózností svých výsledků (byť také postupně překonávaných novým stupněm poznání) bezpečně od projevu diletantismu oddělí. Skutečná opozice neexistuje tedy mezi přírodními a humanitními vědami, ale mezi vědou a diletantismem.

Ad: Multimediální technologie v pedagogickém procesu

(Žurnál UP č. 14, str. 6)

O multimediálních technologiích a jejich uplatňování na naší univerzitě se toho v poslední době napsalo a řeklo hodně. Ale pokud jde o praktické využití, většinou šlo zatím pouze o úvahy. V Žurnálu UP č. 14 prof. Vaverka předpokládá, pokud jde o vlastní tvorbu multimediálních programů na UP: *Značné finanční náklady na technická zařízení*

*a profesionalitu tvorby takových pořadů jsou současným limitem, který nelze v současnosti řešit pouze ve fakultním prostředí. Zdá se, že k tvorbě potřebných didaktických multimediálních produktů bude efektivnější vytvořit celouniverzitní tým, s nímž mohou jednotlivé fakulty spolupracovat. To mi připadá jako logický požadavek. Navíc se mi zdá, že sama skutečnost už je dál. Nedávno jsem se byl podívat na veřejnou obhajobu projektů INFRA a videokonference v rámci TEN34 (škoda však, že diváků byl jen takový hlouček). Sám fakt, že šlo o praktickou ukázkou využití videokonference ukazuje, že technické vybavení problém nepředstavuje a vlastní průběh přenosu naznačil i potřebnou profesionalitu pracovníků AVC i CVT. Takže vlastně nejde o to, zda takový tým vytvořit, ale jestli ho nezrušit. Protože sama existence AVC se mnohým zdá zbytečná a neekonomická. Touha mít všechno, co potřebujeme, „doma“ pod vlastní, tedy fakultní (nebo dokonce katederní?) střechou je pochopitelná, ale je skutečně ekonomická? Nebudeme za pár let, za nové peníze, zakládat „nové“ celouniverzitní pracoviště, s novým názvem a starou pracovní náplní, namísto toho, které se dnes chystáme zrušit? Ale asi ne. Protože co bychom si počali s těmi sice malými, ale našimi. Ledaže bychom už brzy měli jasno v tom, k čemu nám ta multimédia ve výuce vlastně budou. Protože, abych citoval i dr. Vrbu, *rukavice (multimediálně zprostředkovaná, nikoliv hosená) je teď na straně obce badatelsko-vzdělávací. Je možné nechat ji ležet? Technické předpoklady tu zřejmě vytvořeny máme. Zatím.**

Mgr. V. Kubák,
ved. technické redakce VUP

Studentská rubrika

Pravda je jiná!

V sobotním vydání Lidových novin ze 7. 2. 1998 student FF UP uvedl článek s názvem: „Názor studentů nikoho nezajímá.“ Pojednává se v něm o volbě studentů do AS, informovanosti studentů o existenci AS na fakultách, pravomocech studentů... Za aktuální považují i zmínku o „zneužívání“ studentů senátorů, kteří si prý díky svému postavení zajišťují kariéru na fakultě, body v poradníku na přidělování kolejí... Byl zde i nepodložený argument týkající se schvalování rozpočtu na PdF UP.

Jsem studentkou PdF UP, členkou AS i Kolegia rektora UP a s výše jmenovaným článkem bych vyjádřila absolutní nesouhlas. Kdo jiný by měl na tato fakta upozorňovat než ti, kterých se skutečnost týká?

V ŽUP č. 10 byl popsán náhled na studium na naší fakultě, kde se zmiňují o možnostech domluvy s učiteli. Věřte, že to není dáno díky mé pozici. Ani na zkouškách nejsem zvýhodňována, spíše naopak. Na přednášky, seminá-

ře musím chodit, je-li výuka v době zasedání AS, nahrazuji si jí s jinou skupinou. Co se týče koleje, tu jsem za čtyři roky svého studia měla v letošním roce v září poprvé, samozřejmě na odvolání. Nebylo to za senát, ale mimo jiné i za činnost na katedrách, pro fakultu. I já jsem jedna z těch, jež okusili nesnadné podmínky privátů, stěhování třikrát, čtyřikrát za semestr pro vzdálenost, dopravu, finance... Těmito slovy si však nehodlám stěžovat, rozhodla jsem se studovat, a tak vlastně bojovat.

Volba senátorů není všude stejná, to se však týká i informovanosti studentů o členech AS, jejich činnostech... U nás se musí sejít všichni studenti všech ročníků dané kombinace. (Stejně tak je tomu i při opakovaných setkáních, tudíž nelze hovořit o nedostatečné informovanosti studentů. Prvním ročníku na začátku zimního semestru jsme vždy představeni a se svými požadavky se na nás mohou kdykoliv obrátit.) Studenti tedy předloží návrhy

kandidátů, o nichž se dále hlasuje. Se zvoleným zástupcem-senátorem musí všichni souhlasit, aby bylo možno podat zprávu o volbě předsedkyni senátu. Tento zástupce zastupuje studenty, jedná, rozhoduje v zájmu „všech“ studentů. Při důležitém rozhodování se studentská komora sejde, diskutuje, hlasuje podle vlastního uvážení a svých schopností, přičemž nikdo není nikým ovlivňován.

Dokumenty, o nichž se na zasedání hovoří, jsou každému z nás doručeny s týdenním předstihem, což by k prostudování mohlo stačit, ne?

Naše požadavky učitelé respektují a jsou-li realizovatelné bez dalších zbytečností, je schvalují.

Jak se učitelé na naší fakultě staví ke studentům, lze poznat z výroku našeho tajemníka na zasedání 6. 11. 1997: „Studenti jsou významnou součástí fakulty.“

Na správnost našeho rozhodování bych poukázala již volbou vstřícné, hodné předsed-

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

V erbovníku neboli armoriálu Univerzity Palackého nelze opominout bývalou olomouckou kapitulní rezidenci sousedící s budovou Filozofické fakulty UP (Křížkovského ul. 12). V této rezidenci, rekonstruované v letech 1979–1983 pro potřeby vyššího Ústavu marxismu-leninismu UP (při rekonstrukci byl odkryt dřevěný malovaný strop), dnes sídlí Katedra filozofie a Katedra politologie a evropských studií uvedené fakulty. Barokní průčelí rezidence je rytmicky členěno devíti okenními osami; odstupňované šambrány (dekorativní orámození) oken jsou v přízemí tvarovány do oušek, okna v patře zdobí suprafraestry s bohatým štukovým dekorem s vegetativními a figurálními motivy, parapety pod okny zvyrazňuje plochý štukový rámeček. Přízemí s pásovou bosází (jako bosáž se označuje napodobení kvádrů v omítce) odděluje od patra kordonová římsa, první patro je ukončeno několikrát odstupňovanou korunní římsou. Vstup do uličního křídla rezidence se děje kamenným portálem, v jehož rozeklaném volutovém nástavci je umístěn kamenný erb s impozantními příkryvadly. Nositelem tohoto erbu byl olomoucký kanovník

JAN ŠTASTNÝ (FELIX) RYTÍŘ ŽELECKÝ Z POČENIC,

pocházející ze starobylého moravského rodu. Jména vládků z Počenic – kdysi torze, dnes obce nedaleko Morkovic u Kroměříže – se objevují v moravské historii již v polovině 14. století. Uprostřed století následujícího zakoupili dva vládkové z Počenic panství Želeč nedaleko Brodku u Prostějova a začali se odtud psát Želečtí z Počenic, v 16. století náležely tomuto rodu i jiné statky, zejména Pustiměř a Modřice. Roku 1643 se při obraně Brna před Švédy vyznamenal Jan Želecký z Počenic, jenž se o dvě léta později stal velitelem hradu Cimburka. Měl čtyři syny –

kyně AS a tolerantního, přívětivého děkana. Vždyť jsme si je volili sami!

Ve jmenovaném článku je uvedena skutečnost, že senátoři PdF před zahájením zasedání dostali materiály týkající se rozpočtu PdF UP, o nichž bez předešlého prostudování hlasovali. Rozpočet na naši fakultě nebyl předložen, proto nemohl být schválen. Dosud není schválen rozpočet UP, tudíž jej nelze schvalovat na fakultách, což je logické.

Nechápu, odkud student FF UP na tuto skutečnost přišel.

Závěrem chci říci, že si vážíme názorů všech studentů, ale jen pokud jsou pravdivé a ověřené. V těchto či podobných případech se raději přidružíme vlastní akademické půdy a nešpiňme ostatní.

I. Ireinová,
studentka PdF UP

nejmladší František padl v bojích s Turky, v pořadí třetí syn Norbert (narozený v Brně roku 1649) vstoupil do řádu premonstrátní a stal se opatem konventu premonstrátní na Hradisku u Olomouce. Jan a nejstarší Zikmund se postarali o pokračování rodu; Zikmundovým synem a Norbertovým synovcem byl právě olomoucký kanovník Jan Felix Želecký z Počenic. V Olomouci tak následně působili ve službách římskokatolické církve dva významní duchovní z rodu Želeckých z Počenic, a to k nemalému prospěchu této instituce.

Hradiský opat Norbert Želecký z Počenic dovedl především barokní přestavbu kláštera Hradiska, vypáleného roku 1643 Švédy, do podoby v podstatě dodnes zachované; svou stavební aktivitu na Hradisku zahájil 26. června 1686 stavbou severního křídla objektu podle projektu Giovannioho Pietra Tencally. Služeb téhož architekta využil Norbert Želecký při stavbě poutního chrámu Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku u Olomouce (v letech 1669 až 1679), perly moravské barokní architektury.

Opatův synovec Jan Štastný (Felix) Želecký z Počenic se narodil asi roku 1671 v Brně, duchovnímu stavu se zasvětil přijetím tonsury v Olomouci 11. března 1690, na kněze byl vysvěcen 29. srpna 1695 v Praze. Pak studoval v Římě triennium jako alumnus Germanika (od 9. listopadu 1691 do 9. listopadu 1694) a zde byl 2. listopadu 1698 promován na doktora filozofie a teologie. Za nesídelního kanovníka olomouckého byl Jan Štastný Želecký z Počenic zvolen po smrti kanovníka Jana Kašpara Hausera 13. května 1690 a v listopadu 1696 byl jmenován proboštem kolegiální kapituly v Kroměříži, byl rovněž kanovníkem v Bratislavě. Za sídelního kanovníka v Olomouci byl Jan Štastný Želecký z Počenic přijat 20. srpna 1701 a 7. května 1727 byl jmenován prelátem arcijáhmem. Protože kapitulní probošt František Ferdinand hrabě Oedt nechtěl po svém zvolení děkanem kapituly dne 31. ledna 1730 opustit svou rezidenci (dnes budovy rektorátu UP), přestěhoval se do děkanské rezidence (dnes Václavské náměstí 3–5) místo Oedta arcijáhmen Želecký z Počenic a sídlil zde do 5. května 1730; 2. května 1731 zemřel Jan Štastný Želecký z Počenic jako kanovník senior v Brně.

V erbu Želeckých z Počenic byl podle majestátu krále Ferdinanda I. z 19. září 1540 „štit modrý, v němž je klobouk neboli kolpak červený a u vrchu máje dlouhé bílé pero pštrosové, helm s příkryvadly modrými červenými a nad tím vším týž kolpak“ (onen klobouk neboli kolpak býval součástí tatarského kroje). Dne 13. července 1706 byli Jan Štastný a Maxmilián František Želečtí z Počenic povýšeni do stavu českých pánů a uvedený erb jim byl potozren a popsán následovně: „Štit modrý a v něm červená čepice janičárská se zlatým rubem přeloženým a dlouhou špicí, na níž jest modré pero pštrosové, turnajský helm, koruna s příkryvadly červenými modrými a nad tím táž

janičárská čepice.“ Tyto starodávné blasony neuvádějí, na kterou stranu je ohnut vrch klobouku s pérem, z čehož plyne, že by obě mělo směřovat heraldicky doprava.

V Erbovním sále bývalého olomouckého kapitulního děkanství je kazeta s erbem kanovníka Jana Štastného (Felixe) rytíře Želeckého z Počenic umístěna na stěně se dvěma dveřmi ve druhé řadě kazet shora. Kamenná podoba tohoto erbu s kloboukem, jehož vrch i pero jsou však ohnuty heraldicky doleva, je – jak již bylo řečeno výše – dodnes uchována nad vchodem do kanovnické rezidence v Křížkovského ulici č. 12, bohužel kamenné pero na klobouku v klenotu erbu kdysi čísi ruka urazila.

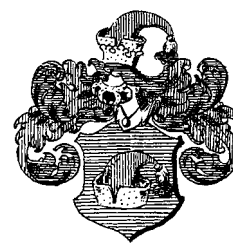
Dne 30. června 1735 byl Jan Václav rytíř Želenský z Počenic přijat do českého panského stavu a o deset let později dosáhl stavu hraběcího, diplom však obdržel teprve 26. května 1770, přičemž mu byli k erbu přidáni dva gryfové (ptáci Nohové) jakožto štítonoši.

Řod hrabat Želeckých z Počenic vymřel po meči v 1. polovině 19. století Václavem Arnoštem hrabětem Želeckým z Počenic.

Jiří Fiala

Kamenný erb olomouckého kanovníka Jana Štastného (Felixe) rytíře Želeckého z Počenic nad portálem bývalé kanovnické rezidence v dnešní ulici Křížkovského 12

Erb pánů Želeckých z Počenic podle Jindřicha rytíře Kadicha

Erb rytířů Želeckých z Počenic podle olomouckého heraldika Jiřího Loudy

O čem se mluví

Projekt pohybových a sportovně-rekreačních aktivit akademické obce UP

Tělesná výchova a sport je významnou součástí života vysokých škol a univerzit. K vysoké prestiži univerzit přispívají významné vědecké, pedagogické, kulturní, umělecké a další výsledky, ale také vrcholné sportovní výkony. Kvalita vysoké školy je mimo jiné posuzována možnostmi poskytnout akademické obci podmínky sportovního a rekreačního využití.

Fakulta tělesné kultury UP hodlá v dalším období svého rozvoje koncepčním způsobem vstoupit do řešení celouniverzitního systému vytvářením podmínek a nabídek různých pohybových, sportovních a rekreačních aktivit. Byli bychom rádi, kdyby i akademická obec Univerzity Palackého začala postupně považovat vrcholný sportovní výkon a optimální pravidelnou pohybovou aktivitu co nejdříve okruhu pracovníků univerzity jako přirozenou součást našeho akademického života, řekl prof. PhDr. František Vaverka, děkan FTK UP.

Obecně k projektu

Zmíněný aspekt je také zahrnut do projektu, který se na FTK UP již rozvíjí a který nese název „Centrum pohybo-

vých a sportovně-rekreačních aktivit akademické obce“.

Naším záměrem je vytvořit široké spektrum pohybových a sportovně rekreačních nabídek nejrůznějšího charakteru. Je třeba začít tělesnou výchovou studentů UP, která se v porevolučním nadšení stala pro posluchače ostatních fakult nepovinnou, což vedlo k výraznému omezení jejich sportovních činností. Možnost absolvovat nějakou pohybovou aktivitu v prvních nebo druhých ročnících byla silně redukována. Jsme pravděpodobně jedinou univerzitou, která tento drastický zásah provedla. Na většině vysokých škol v ČR je tělesná výchova v prvních dvou ročnících součástí curricula, uvedl prof. Vaverka. V další rovině by sportovně-rekreační nabídka byla určena, v podobě tzv. dobrovolné – výběrové, i široké akademické obci, za níž jsou v projektu považováni studenti, učitelé, zaměstnanci i jejich rodinní příslušníci. Pokud by byl systém životaschopný, budou tyto služby nabídnuty také regionu. Významnou součástí projektu je spolupráce a podpora Sportovního klubu UP a podpora vybraných sportů na vrcholové úrovni, sdělil dále děkan k projektu, do něhož bude zařazeno velké spektrum činností.

Pohyb – podpora zdraví a prevence nemocí

Jednou z profilujících aktivit, kterou v projektu chce FTK UP rozvíjet, je pohybová aktivita chápána jako prostředek podpory zdraví a prevence nemocí. Od osob různého věku často slyšíme, že se necítí dobře a chtěli by s tím něco udělat. Vzhledem k současnému způsobu života tyto

povzdechy nejsou ničím neobvyklým. Na FTK UP vyvíjíme systémy, které už běží, diagnostikují člověka po stránce zdravotní i pohybové, předepíší pohybový režim, jenž je kontrolován. Je sledována i jeho úspěšnost. Nejedná se jen o pohyb jako takový, ale o pohyb jako nezbytnou součást životního stylu.

K rozvoji neředitelské oblasti

Děkan FTK UP cítí na olomoucké univerzitě velkou mezeru. Ta by v připravovaném projektu mohla být vyplněna. Není pochyb, že současná situace ve sportovních a zdravotně-pohybových aktivitách na Univerzitě Palackého si vyžaduje koncepční zaměření, uvedl.

V souvislosti s projektem má FTK UP připravený koncept, který se týká rozvoje Fakulty tělesné kultury UP v neředitelské oblasti. Jsou v něm mj. zahrnuta i doplňující, velmi jednoduchá účelná sportovní zařízení. Chtěli bychom areál našich budov rozšířit o sportovní zařízení hřiště, haly, bazén. Ráno by v těchto prostorách probíhala výuka našich studentů, odpolední a večerní hodiny bychom věnovali sportovní činnosti a pohybové aktivitě akademické obce, řekl a děkan FTK a vzápětí dodal: Perspektivně bychom chtěli nabídnout naše služby celému regionu. Z dalších slov však vyplynulo, že k uskutečnění této vize v celé šíři je ještě hodně daleko. Zaujmou-li k projektu kladné stanovisko všichni zainteresovaní, lze předpokládat, že s nabízenými službami se totiž v plné míře můžeme setkat za pět či šest let.

M. Poláková

...a tento týden...

STŘEDA 18. ÚNORA

U-klub, 19.30 hod.: Mikoláš Chadima & Filip Topol – netradiční společné vystoupení dvou legend české alternativní scény.

ČTVRTEK 19. ÚNORA

Velká posluchárna TÚ LF UP: Přednáškový večer a plenární schůze Spolku lékařů ČLS J. E. Purkyně v Olomouci. Koordinátorem je prof. MUDr. I. Krč, DrSc.

Program:

1. Prim. MUDr. J. Zicha, Oddělení imunologie nemocnice sv. Alžběty Praha: **Diagnostika a terapie infekcí vyvolaných virem Herpes simplex a virem Varicella zoster.**
2. Doc. MUDr. M. Staňková, CSc., AIDS centrum infekční kliniky FN Bulovka, Praha: **Aktuální situace v HIV/AIDS v ČR, Diagnostika a terapie infekcí vyvolaných virem Herpes simplex a virem Varicella zoster u HIV/AIDS nemocných.**
3. Mgr. E. Najt, Glaxowellcome Praha: **Informace o protivirových přípravcích firmy GlaxoWellcome.**
4. Odborná diskuse.
5. Prof. MUDr. I. Krč, DrSc., předseda Spolku lékařů v Olomouci, doc. MUDr. J. Ehrmann, CSc., vědecký sekretář Spolku: **Výroční zpráva o činnosti Spolku za léta 1994–1997.**

Děň kolem nás

Zimní olympijské hry

Již před I. světovou válkou byl rozmach sportovního lyžování značný zejména ve skandinávských zemích a Střední Evropě. Náš význačný sportovec a funkcionář Josef Rössler-Ořovský, člen Českého olympijského výboru, přesvědčoval sportovní svět, aby se konaly také zimní olympijské hry, dokonce nabízel za pořadatelskou zemi Čechy. Představitelé lyžování skandinávských států se stavěli k této myšlence nepřívětivě. Jako určitá předzvěst se jevílo uspořádání turnaje v ledním hokeji a závodů v krasobruslení při IV. olympijských hrách v Londýně v roce 1908 a turnaje ledního hokeje na VII. olympijských hrách v Antverpách v roce 1920.

Konečně po I. světové válce v roce 1924 se uskutečňuje v Chamonix ve Francii

Týden zimních sportů, který je úspěšný nejen po sportovní stránce, ale i po stránce divácké. Při této příležitosti zasedá „Lyžařská komise“, která dává vzniknout Mezinárodní lyžařské federaci (FIS) jako organizaci, která bude řídit atraktivní světový lyžařský sport.

V roce 1925 se konal v Praze VIII. olympijský kongres, na němž podal opět náš zástupce Josef Rössler-Ořovský spolu se švédským zástupcem návrh, aby *Týden zimních sportů* v Chamonix byl dodatečně prohlášen za **I. zimní olympijské hry**. Návrh byl schválen, a tak se začala vytvářet tradice, která zatím vrcholí XVIII. zimními olympijskými hrami v Naganu v Japonsku.

PaedDr. V. Štekr,
FTK UP